

Κεφάλαιο 3

Περίοδος της μεγάλης ακμής του Βυζαντίου
(717-1025)

II. Κοινωνία και οικονομία

1. Οι εξελίξεις στην οικονομία και την κοινωνία

2. Η νομοθεσία της Μακεδονικής δυναστείας και η σύγκρουσή της με τους «δυνατούς»

**1. Οι εξελίξεις στην οικονομία
και την κοινωνία**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Υπαιθρος

Γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, μελισσοκομία, δασοκομία

Πόλη

Εμπόριο
(μετάξι, πολύτιμοι λίθοι, είδη πολυτελείας, είδη πρώτης ανάγκης)

Βιοτεχνία
(κεραμική, ξυλουργική, βυρσοδεψία, μεταλλοτεχνία, υαλουργία, κοσμηματοποιία, υφαντική, ταπητουργία)

Συντεχνίες, εμποροπανηγυρεις

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ

Δυνατοί ή Εντιμότατοι (συγκλητικοί, αριστοκράτες, αξιωματούχοι, ανώτατος κλήρος: Ο πλούτος τους κυρίως, από εκμετάλλευση μεγάλων εκτάσεων γης- Φορολογικά και δικαστικά προνόμια)

Ταπεινοί (ελεύθεροι ή εξαρτημένοι γεωργοί)

Δούλοι

Μικρο-επαγγελματίες, τεχνίτες, μικρέμποροι, κατώτεροι αξιωματούχοι, ναυτικοί, εργάτες κ.ά.

Δούλοι

Κοινωνικές τάξεις στο Βυζάντιο

Υπαιθρος

Πόλη

Δυνατοί ή Εντιμότατοι

(συγκλητικοί, αριστοκράτες, αξιωματούχοι, ανώτατος κλήρος)

Ο πλούτος τους κυρίως, από εκμετάλλευση μεγάλων εκτάσεων γης
Φορολογικά και δικαστικά προνόμια

Ταπεινοί

(ελεύθεροι ή εξαρτημένοι **γεωργοί**)

Μικροεπαγγελματίες, **τεχνίτες**, **μικρέμποροι**, **ναυτικοί**, κατώτεροι αξιωματούχοι, εργάτες κ.ά.

Δούλοι

Δούλοι

Οικονομία στο Βυζάντιο

Υπαιθρος

Πόλη

Γεωργία,
κτηνοτροφία,
αλιεία,
μελισσοκομία,
δασοκομία

Εμπόριο
Μετάξι,
Πολύτιμοι λίθοι,
είδη πολυτελείας,
είδη πρώτης ανάγκης

Βιοτεχνία
Κεραμική,
ξυλουργική,
βυρσοδεψία,
μεταλλοτεχνία,
υαλουργία,
κοσμηματοποιία,
υφαντική,
ταπητουργία

Συντεχνίες, εμποροπανήγυρες

Συντεχνίες, εμποροπανήγυρες

Μικρογραφία σε χειρόγραφο. Αναπαράσταση βυζαντινού παλατιού.
(©Σύνοψις Ιστοριών Ιωάννου Σκυλιτζη, Ισπανία, Μαδρίτη, Εθνική Βιβλιοθήκη
<http://exploringbyzantium.gr>

Τραπέζι πλουσίων

Είσπραξη φόρων

Μικρογραφία που εικονίζει την είσπραξη φόρων,
1136-1155, Σινά, μονή Αγίας Αικατερίνης.

<http://www.imma.edu.gr>

Μικρογραφία σε χειρόγραφο. Θερισμός.

(©Σύνοψις Ιστοριών Ιωάννου Σκυλίτζη, Ισπανία, Μαδρίτη, Εθνική Βιβλιοθήκη)

<http://exploringbyzantium.gr>

Δούλοι

Μικρογραφική παράσταση της χήρας Δανηλίδας που μεταφέρεται σε φορτίο από δούλους, από το Χρονικό του Ιωάννη Σκυλίτζη, μέσα 12ου - μέσα 13ου αι., Μαδρίτη, Biblioteca Nacional.

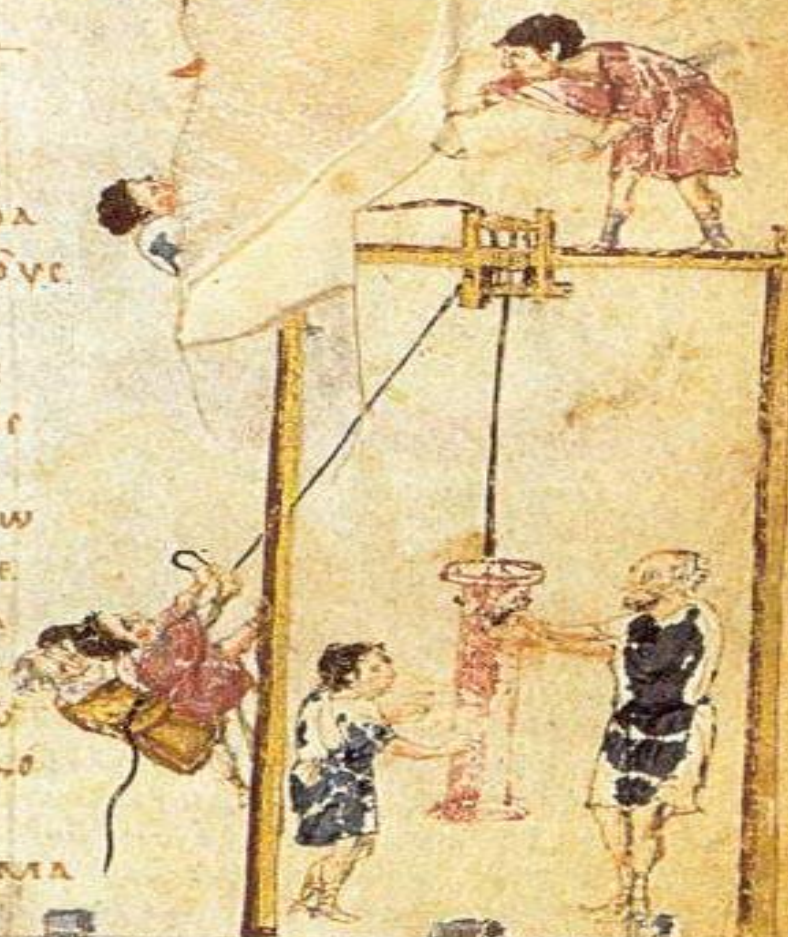
<http://www.imma.edu.gr>

ΣΥΝΤΕΧΝΙΕΣ

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ ΜΕΝΣΙ ΤΗΣ ΚΑΛΟΝΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΗΣ
ΠΑΡΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ

Ἐν ἡμέραις τοῦ ἔριθου αὐτοῦ:
 Ἄναγε γὰρ εἰς τὸ ἴσον ἐστὶν τῆ
 ἀξία αὐτοῦ ἐπιπλάσιν τοῖς λα
 οῖς τῶν αὐμασίαν αὐτοῦ:
 Ὅτι μετὰ σὺς κἀκὶν ἐστὶν ὁ φῶδρα
 φῶδρα ἐστὶν ἐπιπλάσιν τῶν
 ἰσοῦς:
 Ὅτι πλάσιν τῶν ἐπιπλάσιν τῶν
 ἀδικηθῆναι: ὁ δὲ ἐκ τῶν ἐπιπλάσιν
 ἐπιπλάσιν:
 Ἐξομολογηθῆναι κἀκὶν τῆς ἐν
 τῶν ἀξία αὐτοῦ: ἀπὸ τῶν ἐπιπλάσιν
 γὰρ ὁ πλάσιν ἐστὶν ἀδικηθῆναι
 τῶν αὐτοῦ:
 Ἐπιπλάσιν τῶν ἀδικηθῆναι
 ἐπιπλάσιν: ἐπιπλάσιν τῶν ἐπιπλάσιν
 ἀδικηθῆναι:
 Ἐπιπλάσιν τῶν ἐπιπλάσιν ἀδικηθῆναι

ΣΥΝΤΕΧΝΙΕΣ

Ψηφιδωτό δάπεδο. Τουρκία, Αντιόχεια,
Μουσείο Ψηφιδωτών, Αναπαράσταση
προσφοράς κοσμημάτων.

(©Φωτογραφικό Αρχείο ΕΚΒΜΜ)

<http://exploringbyzantium.gr>

Πλανόδιος έμπορος

Μικρογραφική παράσταση πλανόδιου εμπόρου από χειρόγραφο με τις Ομιλίες του Ιωάννη Δαμασκηνού, 11ος αι., Παρίσι, Bibliotheque Nationale.

<http://www.imma.edu.gr>

Ψηφιδωτό. Τουρκία,
Κωνσταντινούπολη, Μονή της
Χώρας, Αναπαράσταση πιθαριών.
(©Φωτογραφικό Αρχείο ΕΚΒΜΜ)
<http://exploringbyzantium.gr>

Μικρογραφία σε χειρόγραφο. Το
ψήσιμο των πλίνθων.
(©Κατάλογος έκθεσης, "Ορες
Βυζαντίου")
<http://exploringbyzantium.gr>

Τοιχογραφία. Αθήνα, Μονή Καισαριανής, Αναπαράσταση τεχνιτών.
(Φωτογραφικό Αρχείο ΕΚΒΜΜ)

<http://exploringbyzantium.gr>

Εργαστήριο υφαντικής

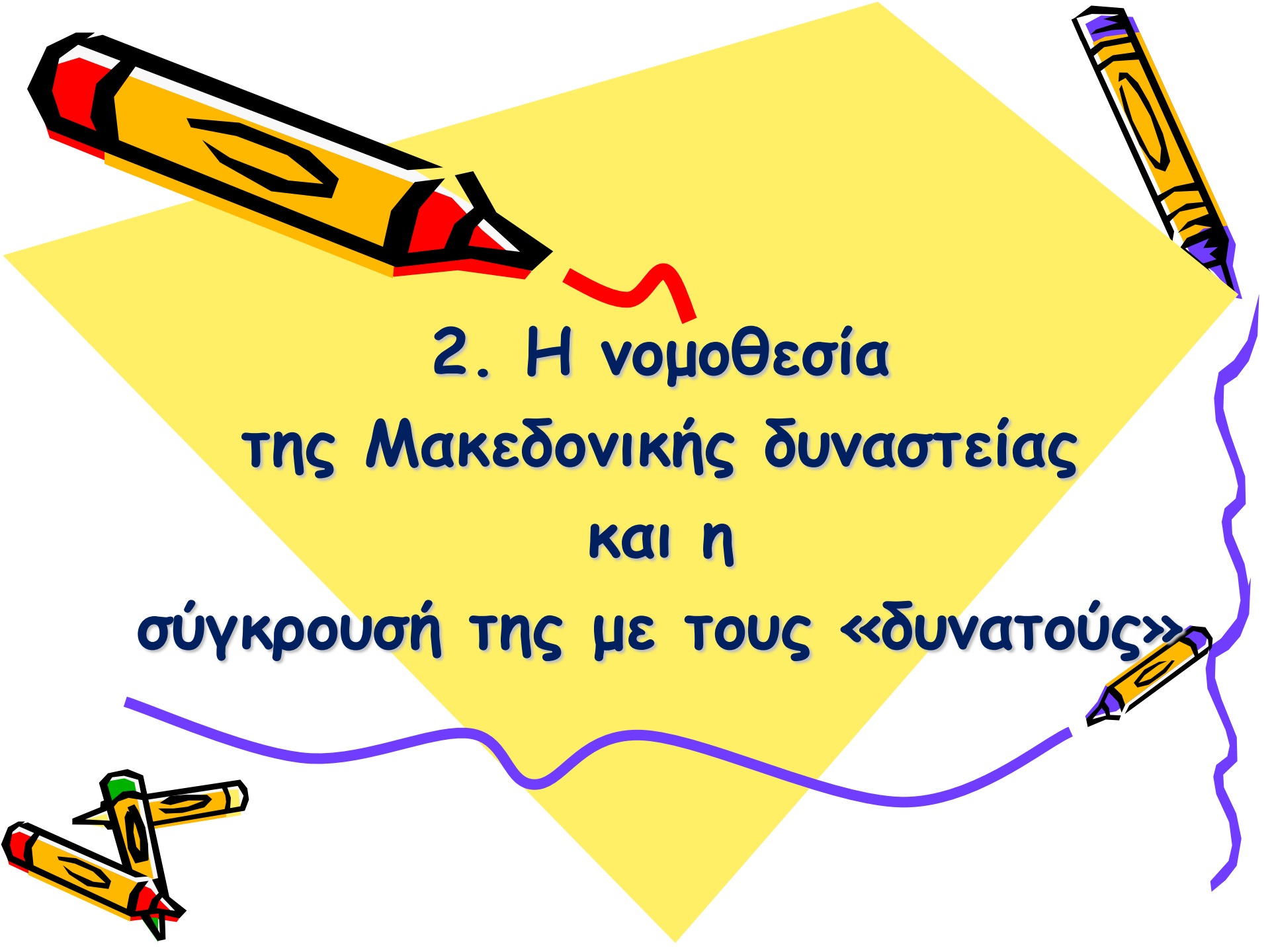
Μικρογραφία χειρογράφου που εικονίζει εργαστήριο υφαντικής, 14ος αι.,
Ρώμη, Biblioteca Apostolica Vaticana

<http://www.imma.edu.gr>

Επαγγέλματα στο Βυζάντιο

2. Η νομοθεσία
της Μακεδονικής δυναστείας
και η
σύγκρουσή της με τους «δυνατούς»

Α. Η νομοθετική δραστηριότητα

Οι αυτοκράτορες της Δυναστείας των Μακεδόνων αναθεωρούν τη νομοθεσία των Ισαύρων και εκδίδουν νόμους.

Βασίλειος Α΄, ιδρυτής της δυναστείας των Μακεδόνων

ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ

**Βασίλειος Α' ο
Μακεδών(867-886)**

**Λέων ΣΤ' ο Σοφός(886-
912)**

**Κων/νος Ζ' ο
Πορφυρογέννητος(912-
959)**

**Νικηφόρος Φωκάς(963-
969)**

**Ιωάννης
Τσιμισκής(969-976)**

**Βασίλειος Β' ο
Βουλγαροκτόνος(976-
1025)**

B. Νόμοι και αγώνας κατά των δυνατών

1. Οι δυνατοί θέλουν:

α/ να πάρουν τη γη των φτωχών

β/ να αποσπάσουν προνόμια

γ/ να κατακτήσουν την πολιτική

εξουσία

B. Νόμοι και αγώνας κατά των δυνατών

2. Οι αυτοκράτορες της Δυναστείας των Μακεδόνων:

α/ εναντιώνονται στους δυνατούς (= μεγάλοι γαιοκτήμονες) γιατί η άμυνα και η οικονομία στηρίζεται πάνω στους ελεύθερους αγρότες →

i. υπηρετούν το θεματικό στρατό

ii. πληρώνουν φόρους (= κύρια πηγή κρατικών εσόδων)

Σπίτι πλούσιου γαιοκτήμονα

ἀρχὴ τῶν μὲν κατὰ τὸν ἄριστον ἔστιν ἡ ἀρχὴ τῆς
 πατρὸς ἢ μητρός ἢ ἀδελφῶν ἢ ἀδελφῶν ἢ ἀδελφῶν
 ἢ ἀδελφῶν ἢ ἀδελφῶν ἢ ἀδελφῶν ἢ ἀδελφῶν ἢ ἀδελφῶν

ἄροτήρ

Ε

ἵνα ἡ μάστιξ τῶν φορέων τῶν ἐκείνων
 τοῦ ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου
 ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου
 ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου

B. Νόμοι και αγώνας κατά των δυνατών

β/ προστατεύουν τους φτωχούς με τις Νεαρές ως εξής:

i. σε περίπτωση πώλησης κοινοτικής γης να προτιμώνται ως αγοραστές οι γείτονες και οι συγγενείς

ii. οι δυνατοί να επιστρέψουν χωρίς αποζημίωση χωράφια που είχαν πάρει από τους φτωχούς

iii. να απαγορεύεται η πώληση και η αγορά στρατιωτικών κτημάτων → στράτευση του ιδιοκτήτη τους

iv. να περιοριστεί η αύξηση της εκκλησιαστικής περιουσίας

v. να πληρώνουν οι δυνατοί το **αλληλέγγυον** (= οι φόροι των φτωχών)

Νεαρές (σελ. 50)

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ
το 1025 επί Βασιλείου Β΄